1652. Do Xś. Janusza Radziwiłła Hetm. W. 1

Longinus [illegible]

Gdy [illegible] tego roku zaczynał się [illegible] kiedy znowu buntow-
niczego [illegible] gnas ktore do słowa [illegible] onego po[illegible]
od Nieprzyiaciela domowego [illegible] wokras ne [illegible] [illegible]
incendium, y niespodziewanych prawie [illegible] [illegible]
na Rzpltą zwality molem zwłaszcza iz kiedy zapa[illegible] [illegible] by
tey Oyczyzny nasadzony rebellizant po zawartych Paktach [illegible] cer-
tis lich aequioribus daleko nietylko [illegible] [illegible], ale y spodziewając się po
Pierwszych Naszych successach a rozsypce swey [illegible] conditionibus, za
rozsypaniem się zgoła po długich tergiversaciach melioribus conditiom
osobliwie wypisowi Regestrowych Kozaków, podaniu do Akt Grodzkich
Kiiowskich in speciem do tych uczynił, na przeprowadzenie Woyska Na-
szego za Dniepr pozwolił, a co większa nietylko z deprecatią praeteri-
torum y dalszego Poddaństwa a wierności submissią wyprawił Posłów
swych na Seym, z ktorego fatali Reipub. infelicitate rozerwaniem
liebo Approbatia Pact pomienionych niestanęła, a toli Assecuratią
JKMci y Senatu superapprobandis y osobliwey łaski Pańskiey oswiad-
czenie otrzymał, ale tez na wrucających Poslow ten cruento exempla
statuendo de sanguine Pułkownikow y inszey Woyska swego Starszy-
zny lusit, a tem samym Przysięgami straszne[m]i, zmyślonemi prze-
strogami, powabnemi obietnicami ad extremum prudentes y samych
circumspectos fefellit. Dopiero gdy na zdradzieckie Practiki y per-
fida molimina tego malecontent złączywszy się z Pogaństwem a na
Hospodara JMci Wołoskiego zamierzywszy wprzod na szczupłe bardzo
Woysko Nasze tylko co dopiero pod Batohem do Obozu się zbie-
raiące niespodzianie uderzył, y ono zniosł. O ktorey załosney kle-
ście naypierwey XiC JM miał od P. Pawsze te [illegible] literas, [illegible]
re po

po zwroceniu się z Seymiku Rowieńskiego [illegible] wskrzesanych oddano d. 15 Juny

[illegible] Mci Panie [illegible]

[illegible] Mości [illegible]

Niedawnych czasów donosiłem [illegible] Panu [illegible] Woiewody [illegible] [illegible] Kiiowskiego [illegible] [illegible] wiadomości z Ukrainy iż się złączył z Ordą pod Czarnym Lasem, w ktorey ieszcze nie możem dociec gdzie się obrocą. JW P. Woiewoda Kijowski wziąwszy otem wiadomość że na dwoie zmierzaią iedno Woysko chcą obrocić do Wołoch, a drugie pod Woysko Koronne niedosiadaiąc w Kijowie opuściwszy Zamek y miasto udał się ku Żytomirzu y ztem dalszy słyszeć że iechał do Żytomirza na Seymik, y tym Żeby swego nie wyprawił do Kijowa a JW P. Woyski drugiego pewnie byśmy o wyiezdzie onego mało co wiedzieli. Ale Pisarz Mieyski dał Nam otem wiedzieć, nie wyszło temu ledwie godzin ze dwie po przeczytaniu tego listu Pisarza Mieyskiego, pisze do mnie P. Woynski Stanisławowski daiąc mi o tem że wiedzieć wyiezdzie JW, y kopią listu JW w swym liscie przepisawszy przysyłam, ktore oba dwa listy tak pierwszy Pisarski tako y pozdnieyszy P. Woynskiego WXM P. M. M. przysyłam, z onych WXM wyrozumieć raczysz iakie iuż tu około Nas niebespieczenstwa, a Nas tu barzo niewiele Komisarzów ani Towarzyszów żadnego przy mnie niemasz. Dragoniey trochę y ta Nas ubezec dla samego wielkiego niedostatku chciała, Atześmy sami na się Promy wziąwszy Declarowali że ieden po drugim się polożym a Nas nieodstąpimy. Teraz iuż rady dać niemogę zkąd dla nich chleba zasiąc może być. Tak Ukraina iuż niebespieczno, Oszomek niechaw z Dymerem za Dnieprem się włoczy, ma iuż tego hultaystwa ze dwieście, y po Wioskach ostatek chleba y bydła gwałtem wybira. Ono pochwili nigdzie ież zasiąc nie będziem mogli: udaią że się to hultaystwo do Kijowa ciągnie, iednakżem wyprawił z listem moim Posłego do Imci Archimandryty przedobiedzieliny. a będę miał wiadomość, nie omieszkam tyże godziny dawać wiedzieć WXM P. M. M. A przytym pokornie wszystkiey WXM P. M. M. upraszam y raz o nas tey łaske

twoie y małey garści ludzi widzieć y obmyślać, żebyśmy w ta-
kim razie bez supplementu ludzi y chleba nie poginęli. Powierzywszy ok-
WXM MMu siebie samego y powolność moię godną WXM Panu
iako napilniey oddawam. z Hornostaypola d. 6. Juny A.o 1652.

Dzien 16. Junij

Nazaiutrz dopiero trzeci d. 16 Juny dano od KJM doszedł Ko-
nnu list, z którym przybieżał Pokoiowy JMP. Obuchowicz tak.

Jan Kazimierz etc.

Wiel. Uprz. Nam Miły. Skorośmy wzieli wiadomość o nieszczęsnym
pogromie Woyska Naszego Koronnego obozem leżącego pod Batohem natych-
miast Upr. W. wiadomo czyniemy, że zdraica krzywoprzysięzca Chmiel-
nicki w pnod die primâ praesentis szesnaście tysięcy Ordy Krymskiey, Nahai-
skiey y Białogrodzkiey pod Obóz zemknąwszy, gdy Woysko Nasze ochotnie
zrazu mężnie Tatarom odpor daiąc, Ordy pomienione z pulkiem od Obozu
zapędziło, za nastąpieniem potem większych pułków zbóyu Nieprzy-
iaciel pierzchnął, a Nasi z wielką szkodą Rycerstwa wtem opali do Wieczo-
ra zostawać musieli. Nazaiutrz zaś praesentis z południa sam zdraica Chmiel-
nicki z wielką potęgą y siłą nastąpiwszy, tak prętko multitudine taboru Obóz
obtoczył Koronny, że w iedney godzinie Orda na szable wziąwszy a on sam
nawałem mnóstwa ludzi Obóz opanowawszy, tak wszystko Woysko zniwo-
wał, że iescze wiedzieć niemożemy, jeżeli sam Wielmożny Wda Czerni-
howski Hetman Polny Koronny y przednieysi Rotmistrze, którzy przy nim
byli żywi, czyli w niewolą nieprzyiacielską zabrani są, bo tylko od iednego
który z tego pogromu uszedszy, y z Pocztą się Naszą Obozową potkawszy
z listami Naszemi onę nazad powrócił, y o tem dał wiedzieć, tak że z attesta-
cyey Urodzonego Wespesiana Chmieleckiego z Winnice Posztarowi Naszemu
z listami iadącemu daney, że się iuż niemiał po co do Obozu w takowem
niebespieczeństwie zostaiącego kwapić, wiadomość mamy. W tak tedy wiel-
kim y nagłym Rzpltey Niebespieczeństwie niewiedząc dokąd Nieprzyiaciel
praesenti successu inflatus zamysły swoie obróci, a obawiaiąc się aby daley
in viscera tey Oyczyzny niechciał swoie desiderium prawie omni subsi-
dio Rempub. niemożemy inaczey ratować, iedno tych zażywaiąc spo-
sobów, które Nam w tak prętkim razie suadente ipsâ necessitate ocur-

rere mogą

nie mogą. A że czułości Upr. W. y gotowości Woyska W. X. Lit. na
wielkiey pomocy w teraźnieyszey potrzebie być może, Żądamy Upr. W.
aby Upr. W. iako nayprędzey Woysko W. X. Li. wyprowadzę chupiwszy
in subsidium pozostałym resztze Półkom, które w obozie stronnym nie były y
na przeprawie Woyska za Dnieprem będącego oczekiwały bez żadney zwłoki
przeciwko Nieprzyiaciel. pomykał, y to oświadczył co doświadczona Upr. W.
życzliwość przeciwko Nam y Rzpltey czynić zawsze zwykła, żeby ten impet
Nieprzyiacielski ieżeli nie zaraz reprimi, przynamniey do nastąpienia
dalszych posiłków mógł sustineri, gdyż między inszemi które przedsię
bierzemy srodkami Universały do Woiewodztw y Powiatów wydać rozka
zaliśmy, aby w tak wielkim niebespieczeństwie gdy iuż prawie Oyczy
zna periclitatur, pospolitym ruszeniem tę nawalność Nieprzyiaciela
zastanowić mogli. My tedy nie wątpiąc że Upr. W. to co powinność
Upr. W. wyciąga, do czego miłość ku Oyczyźnie, życzliwość ku Nam
y Rzpltey Upr. W. iest incitamentem, iakiako sama potrzeba wiercki
uczyniesz. Życzemy Upr. W. dobrego od P. Boga zdrowia. Dan w Warsza
wie d. IX. M-ca Czerwca.

Przytym wiadomości, w których Particularia takie.

Copia Listu Im. P. Mariusa Stanisława Sadłockiego do Jaśnie Wiel.
możnego Imci Woiewody Bracławskiego pisanego de data z Kamieńca 4 Jun.

Co raz to rzetelnieysze przychodzą do Nas o pogromie Woyska naszego wiadomości.
Juz się to źle nie odmieni że nasz obóz zginął, a tym zginął że Półki rownie dostały
porażone, y w kupie Woyska Naszego ledwie było tysięcy dziewięć. Orda dana resolutią
wszystko zniosła, y jeszcze nie przyszły Kozacy a iuż przy Ordzie została victoria. To
naycięższa co mi delatum że ten Półk który idzie do Kamieńca miesce dostawać przypin.
ale iść prosto do Polski ex ea ratione że głodny y woży potracił. Półk przebrał się ieden
ku Bracławiu to się dziwić drzeie nie constat. Drugi który był posłał P. Woda Czerniłow
ski na przeciwko Woysku Zadnieprskiemu pod Bratowem osadzony P. Woiewodski
z pewną Dragonij liczbą, w Bracławiu dwa półki co przeszli Dniepr osadzone gdzie
tam koło Pawłoczy, Meysca nie pisze bo mi o tym sprawy dać nie umiano. Pan Ponie
ki zdrowo z tego pogromu powraca. Zaczym interess dobrodzieiu ztych circumstantij
żeby J. K. Mci radził o tym sam meysku. To Woysko co nas y grom to oboz iest który
kie y co godzinę pod Kamieńcem spodziewamy się go. Nie słyszę Nieprzyiaciela

z iedney

za iedną drogą Dnosie Hospodarow Zalbyś się iuż Boże ale by podobno lepiey
żeby się tam obrócił Nieprzyjaciel, żeby się Rzpta rekuligowala. Tak Ktey
oddawam pilne powolne Usługi moie własne WM M Pana. W Kamieńcu 4 Jun.

Copia druga listu tegoż Pana Jaskolskiego de tegoż tedy wieczor Bracławskiego
in eadem materia.

Dziś rozni z pulku WM M M Pana do Kamieńca przybiegli czi taką daią o nim
relatią, A zwłaszcza ex fundamento WM M M Bory piszę tak się rzecz ma. JM P. Woda
Czerniechowski dal taki do pulku WM M M Pana Universall, aby szedł czako
nay prędzey do Oboru, który nad Batohem nie daleko od Czetwertynowki Założony.
Czyniąc tedy temu roskazaniu dosyć raczył Pan Kondratski pulk, a sam przod.
kiem ku obozowi Udał się iakoś o tydzień wlekku na stu koni przebrawszy do niego. gdy
się iuż pulk WM M M Pana zbliżał ku Luterynu y wozy poczeli się przeprawowac
dwie Chorągwie wybrawszy, Naprzod P Kondratskiego, y WM M M Pana druga,
straż przed sobą ut moris est spusciwszy na tęż straż napadła orda, y wspar.
taiąc chorągwie też retirowały się do pułku a wtym Tatarowie wozy, chorągwie
WM M M Pana y Chorągwie P. Kondratskiego zabraly, temu się dziwuię, czemu
ten pulk nie maiąc na się gwałtu (bo tak z relatiey zrozumiewam) od Luterynu
aż pod Zgaiłow remiował się gdzie na wyście cheżcie oyczowany przed wzeczo.
rem stanął, do ktorego sila tyeż co szli do Oboru Confluit y iuż w tym pulku iest
pod dwa tysiącza ludzi to taka o tym relatia. Co aliter JM Pan Stryszowski udal
a to przecię y ta Nowina ktorąm przyniosl bez dwoy nie była przyiedzymy. Fama fert
że się nasi dniami proroźnie Ucierali determinac iednak o tym niemasz bo takowe
rzedy wiedzieć dobrze raczysz nie mogą, inaczey patere oszyba ex oculato teste, albo
więc języka, o ktorego tyeż sam czasow nikt się nie stara, bo pareant mihi Tuchszyszy
unum meditant fugam iakoś rozumiem że się iuż iuż sila o Lwow do tych czas opar.
ło. O Woysku tym co za Dnieprem było to pewna że z tym woyskiem nie skupiło się
ktoremu iedni śpiewaią requiem drudzy tak twierdzą że go polowica poszła wro.
szystki polowica teneż in obsidione, Trzeci zaś części pewna do Woyska Litew.
przyłączywszy się owo zgoła varij vana ale y kolo tego niemasz mi Categoricum
et reale. Pod woyskiem naszym udaią ktore to stoi na Batohu Jest sam Chmiel.
nickiego, Bohun, Nuradin Sołtan z pewnemi ordami. sam iezdzie kolo korsunia
Smielnicki. Widziemisię że to woysko Zadnieprskie albo dnosi albo iuż też
Rzego Boże uchoway) zmost woy do Kamieńca nie przemieni się co dzyś w Ucieka
a w szystkiey dyzra, dobre szczęśliwe WM M M Pana omni praesentiey, iakoś expedit aby
przybieżeć raczył, bo revera nie dobrze sam bez absolutnego directora, ktory by to tam

rei nolen na sobie piastowałł. To dziś takie z Kamieńca aiwry amutro co przydzie nie omieszkam wypisać tom M M Pana w Kamieńcu 4 Junij

Wtymże liście Cedula taka

Po napisaniu listu tego przyszła pewna y nieodmienna do nas nowina że obóz nasz zmieszony, tak ladaiako że nawet wrzeniami Orda brakowała co lepsze to brała, todaś podleisze siunała. Iuż że tak datym razu tom o sobie y Oyczyźnie a day Boże która szara żelibyśmy się z sobą obaczyć mogli. Ten to zmieszony obóz co w nim był Pan Hettman

Druga cedula taka

Że wiadomość przyniosł czeladnik Pana Kondratskiego o zgimeniu obozu naszego, dobrodziein uko zły nowiny iesscze do tych swoie nie będzie mieć confirmatiej. Iuch tom M M Pana, Cało idzie ku Kamieńcowi P. Kondratu, nie zabił się czy zginął czy też dostał się w więzienie, Non constat. Boli P. Brzyzenskiego nie był, posłsłeśmy pókiy res iescze res in integro stysię był iako skoro zginął tak ter res woyska devene-runt in ruinam a że chorągwie z sobą nie mam prosze tom o list przy powiedziany o chorągiew P. Kondraskiego bo mnie nie wiem gdzie się obracą, wszedalei właśnie JK Mci. Deby mi mo sługę swego pamiętał. Iuż nie tay tey nowiny pewnay y odmienna

Trzecia Copia Listu tegoż Pana Jaskolskiego do tegoż JoMsc Pana Woiewody Bracławskiego ta

Cokolwiek occurebat godnego wiadomości tom M M Panu, o wszystkim dostatecznie oznaimiłem tom m m Panu. Teraz non occurit aliud tylko, yż Iuch tom M M Pana stanie dziś pod Kamieńcem expedit aby tom M M Pan chciał się przebrać do niego bo może być czas po temu, gdyż iako tuszę że koło dobywania zamków które sam rozno zabawić się rzecze. Może zupełnie proszę mój dobrodziein kasz zwoimi odwieść tam gdzie y swoie odwieść rozkażesz oddawa Zatym uniżone usługi moie łasce tom M M P. w Kamieńcu 4 Junij

Sub script

Fert fama iakoby P. oboźny Koronny miał poleć w tey potrzebie. Pan Hettman zaś z Panem Brzyzenskim uszedł do Bracławia albo to nas podobnio tym cieszą.

Copia listu JM Pana Wody Bracławskiego do JMci Xiędza Kanclerza de data we Lwowie 7 Junij

Ja iuż więcey tom M M P. Dobrodzieiowi memu, Ani w Ukrainnych wypisować nie mogę bo rozumim zey przeszłyche listów których posłał dnia wczorayszego

Informowac

Informowac ś rzeczy, in quo statu woysko Nasze y Ukraina zostawa y z tych
które teraz po sztan recolligowac, snadnie możesz że res nasze chyba osobli-
wą providentią Boską a z łaską J. K. M. y consilio WMM Panów ozdra-
wieć mogą. Mnie tu we Lwowie że na nie sczesne siły moie przy zdrowiu stałym
ta słowna daszła, pro posse meo ile będę mógł y sam consulere Oyczyźnie
o iako naylepiej dziś, y innych którzy s tak owaś oras z tego zdrowia bez ko-
wie z Rotmistrzów detinuit, mianowicie JMci Pana Starostę Sawodo-
wskiego y JM P. Starostę Słonimskiego ad consortium suum in tam prae-
gnanti Reip: necessitate przybieram, iakoś uczesmy tę resolutią przed się
wzięli że z gromadziwszy supplementy te które się ku obozowi wlekli pod Glinia-
ny, z obozem stanie mi gwoli czemu y Universały gorące moie rozesłałem, abysię
przecisy dispersy zieżdżali y nie przy tom iaki taki postrach był. A na ostatek
mali się wolesnawali głębiey w Państwa J. K. M. aby się przynamniey na Nas
wsparła, a respirium y czas tam ad consulendum iakikolwiek wolny do boni
Patriae WMM Panom zostawiła. Racz że tedy Dobrodziey J. K. M. tak wielkie
periculum Oyczyzny zmuchl... aby ią iakąkolwiek ratowac mógł która ieśli
kiedy tako teraz in tenuissimo filo zostawa. Ja o nas tak dobrze perswaduy
że na którym mas miejscu, Nieprzyiaciela wstanie albo umrzec albo też od tom M.
P. pro fraternum subsidium oczekiwac będziemi, oddawam się przytym zmemi
uniżonemi usługami własky WMM P. y Dobrodzieia we Lwowie 7 Junij

Rozmowa świeżych Tatarów których P. Słuczewski die 9 Junij od Kzia Dy-
mitra przyprowadził, z dawnemi iuż Tatarami

Ci dawni świeżych pytali się o wszystkim a odpowiedzieli że tym dobrze którzy
nie są w więzieniu, ale znami niewiem co będzie. Chmielnicki źle przemyśli o
Polakach, iż zelżył nie postrzegą, porobił facie z Turkiem, Hanem, Moskwą, żeby
zmieść Cwarciane woysko. Do Kamieńca Podolskiego wielkie zamysły maią. Obie-
cał go Chmielnicki Carowi dać Tureckiemu y darować żeby ludem swoim osadził
go. Powiedział to Chmielnicki komu to na zerał swym przy tom że w Kamieńcu
ludzi do obrony nie wiele, bo tam Chmielnicki ma swego w Kamieńcu co mu
daie znać o wszystkim, y nie iednego a Chmielnicki hardą rzecz Hanowi y tomu
rozumie daie znac ci ludzie nie dla wziątku służą, ale dla sławy żeby się
Chmielnickiemu podpisali, bo wielką obietnicę maią mieć a to ci tam mieszkaią
dla uczynienia trwogi w Kamieńcu kiedy tego potrzeba będzie. Ormianów

tysiąc naypierwiey

tylko naywięcey co się mogą rychło poddać. Poślkui też Polacy nie maią, pospołu
ruszenie będzie albo nie. Powiedział się Chmielnicki, że Hospodar Wołoski ma
stać przy Koronie polskiey, y temu maią zabierać, y nie dadzą mu się kupić, y owszem
chcą samego porwać, a na iego mieyscu Chmielnicki ma być. Nay gorzey, żeby tylko tych
co są gotowi znieść, na drugie nie zażyć się do będą, bo ludzie zuboreli, y drugim
się dało znać drogowi pusić, nie dai się kupić. Chmielnicki wie sposoby polskie
y Hanowi dał radę dobrą, żeby temu zabiegać, żeby Lachowie nie szli ku nam. Iuż
chciał dawno Chmiel zimi uderzyć ale nie rychło respons od Króla ięgo przyszedł
bo się obawiali, że takie woysko Kozackie ma, takie być, y dla tego się przedłużył
do tego czasu, bo też Car Turecki chce insych swoich nieprzyiaciół uśmierzyć do
czasu krótkiego, a tu potęgą uderzyć. Po Kamieniec chcą wyswobodzić. Jeszcze
tylko raz szczęścia Chmielnicki sprobować chce, ieżeli się nie poszczęści, to by iuż
zaniechał, y zaś by stał na tym, żeby Króla Jmci z Chanem y Rplitą pojednał.
Miał Król Polski y Rplita wielkie szczęście przed tym mogli by były Chana y Chmiela
zniesć, ale znać im P. Bóg nie karał y serca im nie dodał. Król Polski ma
mieć Seym złożony y przedłużony, ale Chmielnicki ma swoich takich przyiaciół
co mu daią znać o tym, że nie tusza, żeby miał y ten Seym stanąć. Chmielnicki
sam mądry y takich do siebie ma y drugich, co pochlebią Królowi y Rplitej, a le
Chmielnickiemu szczerością swoią służą y radzą we wszytkim, ieżeli się Seym u La-
chów skończy, to nam tak trzeba przemyslać, żeby było dobrze, a ieżeli się Król
kupi a my tym czasem doczekamy co mamy doczekać, przecie to dobrze trzeba ostrożnie
z Królem postępować, żeby się nie domyślił, y skąd y nąd woyska na nas nie
zaciągnął, bo iest odważny, bo taka iest pogłoska, że by Król posłał brata swego
do Niemiec, żeby woysko zgromadził, y z boku na nas uderzono, iuż by nam nie
folgowano y Król nie żywiełby nas. Tylko to nas cieszy, że szlachta Króla nie
słucha, ale zachoway Boże tego, żeby szlachta Króla słuchała y uwierzyła, tako
byśmy nie byli na świecie y potoby naszego kraiu y szczęścia było po ni iedności
było ale nadzieia w Bogu, że nie będzie szlachta słuchała y wierzyła, bo to nam
pomaga y serca nam dodaie, że szlachta Królowi nie wierzy, nie ufa, a i Król szla-
chcie. Boże day, żeby tak długo było, bo podobno byśmy poginęli, kiedy by Rplita
słuchała Króla. O Króla wiele szlachta gada, żeby Król ten miał złe życie
a oni diabła wiedzą, sami co czynią: ieszcze by były pod Zborowem wszyscy zgi-
nęli, kiedy by

kiedyby krol nie był zabiegł własnie iakoby ie skupił, y w krzy mie ot mieszgadka
że wielki nie nie porządek w Polskim woysku kiedy Krola w woysku nie masz: bę-
dziem słyszec dzyistem czasy, że ie s żywotą, To ma być kiedy sie w Seym zabawrze
będą swarzyc, a nie deli sie Seym odprawi a Chmielnicki z Hanem sławe
otrzymaią, bo w wielkiej iest w krzymie niesławie, y chce sie poprawic: bo
taka niesława, ktora nigdy w krymie nie była, iako potęga Han y Chmiel-
nicki był y uciekał: kiedy by gonili byli, toby sie sami byli topili y teraz tego
wystrzegaią. Day Boże żeby sie Krol nie postrzegł, co tam uradzieli, prawdac
że nam tu źle kiedy tu trwoga będzie, żeby nas nie potracono, ale coż czy-
nić, możemi też iakie staranie obmyslic przed czasem, nie deli ta trwoga będzie

Universały do Powiatow tak Xiążę Hetman rospisał.

Jaśnie Wielmożnym Wielmożnym, Ich Mciom PP obywatelom Wdztwa Wi-
lenskiego Moim wielce Mościwym Panom y Braci. Janusz Radziwiłł Xiążę na
Birzach y Dubinkach Pan na Newlu y Siebieżu Generalny Ziemi Żmudzkiego
Starosta Hetman Polny W. X. Litt. Usługi me zaleciwszy. Nie tylko
z frasowaną ręką wyrażona ale ani zadumiałym umysłem ogarniona być
nie może fatalis a prawie ostatnia infelicitas Oyczyzny naszey, ktora tot
intestinis malis concussa, ciężkimi dwugłowa parodismami, po uspokoie-
niu niezgrania wnętrznych, iesli nie tak wczesnego wytchnienia przynamniey krotkiego
spodziewaiące się in situacij tym srożey y prawie te stałe od mych lat
kiedy za pamiątaly y starszemi domowi rebellianci wszystkie związki po-
stanowionego pokoiu podaprzysiężonego poddańskiego posłuszeństwa Star-
gawszy, dwugaństwem Oyczyzny Na Woysko Coronne oborem pod Batohem stoiące
nastąpili y ono zniosły, a prest to Extremorum discriminum Na Rzeplitą zwalił
straszny nolem y ostatnią zagrozi zgubą. Wtak nagłych niebezpieczeństw tonij
Constituta Reipca Nie nie pozostace insze tylko żebysmy wszyscy do spolnej rzu-
cili sie obrony a zaręcę sie wziąwszy w szynaiącemu się tym incendio Nim daley
y ciężej in ipsa viscera Oyczyzny grassaci prędzie zabiegali, a wszytkimi siła-
mi impendentem karkiem naszym avertamur perniciem. Iakoz proszę y per
Omnia Sacra Wam WMMPP obtestor, abyscie ani braterskiej Corony surif
cula inter aliena nie liczyli ani na szczupły nader zaciągowego Żołnierza
garstki wstręt czynienia potędze nieprzyiacielskiej impar em nie spusz-
czaiące sie sami iunctis viribus y wszytkie zaciągi ktore iemu in tam pro-
gradati

granti Republica necessitate poddawac się mogą sposobow do zatrzymania bezpie-
czenstwa y własney swey mieli się całosci. An [illegible] circa solennitatem ktore kiedy Oy-
czyzna gorze ustawiczne musiały pospolitego ruszenia nie scrupulizuige, ani duży ciężnym
nie odbywaige subsidiis iako nieprzyiaciel ten na Exterminium y zniszczenie nasze
cale się zasadził, tak y WWMM MMPP in Extrema agonia Republicę dla oswo-
bodzenia y ratowania, lecz wszelkie z trudnosci a głow y piersi swych opposytam za-
słonę iey czynili, na koni zarowno kardy komu czno swobody y wolnosci, Ojca sila-
cheka y Salus Oyczyzny [illegible] wiadali, a raczey na to się odwazyli cale decreta
Capta na szane wyniosszy mężniey odważnie z nieprzyiacielem czyniąc trupem ziemię
y krew chwalebnie przelać niż żywy rąk wdomu czekaige populum swiatłe
y szyię okrutnemu nadstawowac nieprzyiacielowi, Tego po wszystkich WWM MM
PP iako dobrych synach y cnym Rycerstwie zgubna wyglada Oyczyzna, A ia wspolie
wychodząc dalszych przestrogy, wiadomosci do kazdego wrocie się bedziecie mieli dodą-
wac nie zaniecham WWMM MMPP czyste zasce y usługami memi pilnosic
oddaię Datt.

Do Tatarow takze wszystkich wydały się Universały aby na koń zarazem
wsiędli nie z powinnosci ale iako ktory przemoże siadali y za niedziel
cztery pod Bobruyskiem nieposzybnie stanęli, Atto sub poenis Colli y dobr
wszystkich Utracenia

Tegoz dnia dat dnia y communicowałem zatwną wiadomości JWMcię J Im Panem
Woiewodą Smolenskim Jędrzeiem JMcią Panem Canclerzem y JXMcią Koniuszym
WoXstwa Litt.

Dnia 18 Junij oc

Od Xcia Pana Canclerza doszedł list taki

Jasnie Oswiecone Xiąze Mści Panie Starosto Zmuydzki

Moy wielce Mści Panie y Synowcze

Wiedząc o tym dobrze że tak JchMP Wda Smolenski iako y JchMP Stolnik Wilenski
nie szczędzą o zmieszeniu Woyska Coronnego przesłali WXM. nowinę nie chciałem
w tak nie pocieszniych concurrowac y [illegible]. Dziś cokolwiek mi
z Warszawy Xiądz moy przyniosł o tey że tragedyi, posyłam in Copiis WXM.
proszę o odesłanie wszystkich przy listach JchPP Chmi z ktorych iedni iest dawnie
szy w rosprawie Mieszczan Wilenskich, abym im mandaty wydał, iakoz invitus-
uczynic to musiałem ex debito officij mei, gdy PP Rotmistrze W.XM. Coronn [illegible]

iż resolvowali się) Drugi noviss(i)me pisany tak w kwaterze tey niesczęsney cladis Woyska Koronnego, tako y Responsu mego po Conferentiey z W. X. M. dane(go) J. K. Mci z którego wyrozumiesz W. X. M. dem szczerze wszytko wypisał com kolwiek miał sobie iniunctum od W. X. Mci. Do teraźnieyszey usługi afflictæ Patriæ do której vocowac raczy J. K. M. W. X. M. nie trzeba mi pobudzać W. X. M. gdyż znaczne dosyć ochoty swey y dexteritatis w takowych okaziach dałeś Experimenta. Toż y teraz nie wątpliwie obiecuiem sobie po W. X. M. że iako od magna natus magno animo włożoną na się przyimiesz provinciią y do ratunku destitutæ od præsidio przybędziesz Patriæ. Za przysłanie Universału na obronę Rzplitey wielce dziękuię W. X. M. spraw z P. Koromanskim całe daię na rozsądek y łaskę W. X. M. A o Mandaty że wyszły z Cancellariey moiey przeciwko P. P. Rotmistrzom W. X. M. y powtorę proszę abyś wybaczył racyi obowiązanego y powinnością Urzędu mego y Mandato J. K. Mci speciali. Jednakże przecię a ludzie do tych czas accessu do mnie nie maią, a W. X. M. w dalszym tey sprawy progressie doznasz gorliwey usługi moiey z którą zatym oddawam się cało Napilniey łasce W. X. M. mego M. Pana w Rumszyszkach d. 17 Junij

Na który swą własną Xiążę J. M. odpisał ręką

Dzień 21 Junij

W drodze oddany Xciu J. Mci list od Krola tak(i)

Jan Kazimierz etc.

Wielmożny Uprzeymie nam miły. Teraźnieyszy fatalis Reip: casus gdy z wrelkim y nie słychanym zalem naszym trzech tych dniów Woysko nasze Ukrainne rozgromił, ia snym iest każdemu dowodem w iakim sporna Oyczyzna nasza zostawa niebespieczenstwie, kiedy za rozerwaniem przeszłego Seymu securitas iey od Stanow Koronnych y W. X. Litt. nie iest opatrzona, zaczym iż per leges et instituta Regni nie godzi się Nam privata auctoritate bez pozwolenia wszytkiey Rptey Woyska zaciągać, a do dupletes skarbu naszego ratować tego nie pozwalaią, abyśmy one ratować mogli gotowi iednak będziem za całość iey zdrowie nasze odważyć y w ostatnie podać niebezpieczenstwa. Przeto pilnie żądamy Uprzeym. Wa, abyś nam Uprzeym. Wa rady y zdania swego użyczył, ieśli byśmy nie mogli pod ten czas kiedy inter incudem et malleum posita est salus et integritas Reipub: y na ostatnim prawie iuż wisi punkcie Woyska iak cudzoziemskie(go) tako Polskiego z kwarcianymi albo zgadzać się mogło za dasięże pieniądzy zaciągać

Czyli iuż wici na pospolite ruszenie wydawać y gdy miejsce Zciągnieniu naznaczyć czy
że wszytkim Seymowey czekaić resolutiey. Leczże Uważaiąc potężne tego Nieprzyjaciela
z Pogaństwem złączone siły y Uwierzaiąc prędkość obawiać się potrzeba żeby Seymo
wey czekaiąc deliberatiey one nieszczęsne strzeb Dore na Rzeptą nie padło przysłowie
dum Romae deliberatur interim Saguntum Capitur. Podawszy tedy to Uprzey. W. pilney
y Uważney Considerati prędkiey y pospieszney od Uprzey. W. spodziewiemy w tey
mierze resolutiey. Ktoremu Na tenczas dobrego od Pana Boga w długi wiek szczęśliwi
Zdrowia. Dan w Warszawie dnia XI Mca Czerwca Roku Panskiego M DC LII Pa-
nowania Naszego Polskiego y Szwedskiego V Roku

Dzien 26 Junij

Odebrawsze do szedł ... list ten

Jaśnie oświecone Miłościwe Xiąże Panie

A Panie y Dobrodzieiu Moy mnie Miłościwy

Universał Waszey Xcey Mci Pana mojego Miłościwego oddany mi iest 12 Junij za
ktorym nie nie mieszkaiąc ruszyć się musiał, y O tym wszystkim donieść co się iuż
w kijowskiey ... dzieie, że około dniepru wszytko się chłopstwo buntuie y buntowało
na Dnieprze rozbijaią y około Dniepru nie mało szlachty y Urzędnikow podabijano
drugie potopiono y Panią Krenicką setnika Fastowska pogoniwszy ią w Brusiłowie
wszytkie iey dostatki y pieniądze zabrali że ledwie ią sługa samą uwiod. Nam Na
Dnieprze Buławka Paidak z żywnością wziąć Drugi Xcy Mci Pan Woiewodzinej Tro-
ckiey Hornostay Polski rozbił, y kupcom szkod nie mało poczynił y czyni, Jam był z Ma-
nastyra Pieczarskiego po kilka razy ostrzeżonym, a w ostatku mi ... Panna Sol-
tanówna dała za pewną wiedzieć że mię żaden szwoda Antoń miał znosić, ktoremu
zleciał ten Zdraica Chmielnicki aby mię żywcem dostał y onemu odesłał ktoremu
mam mocną nadzieie w Panu Bogu że mu nie dopomoże. Kuth się peregiasławski przez
dniepr iuż przeprawił y stanął obozem pod Manastyrem u onego słupa murowanego
a sam Antoń ze swym Pułkiem na onym miejscu u świętey Zofiy gdzie ... Kisielowski
stał położył, Jam się ieszcze wyprawiwszy wody y Czeladzi draguńskie Kommonikiem
się był podostał, przez dwa dni ale gdym to postrzegł y ostatek podostałych choło-
pow z żonami y dziećmi Strey nieszczęsnym ... wyuciekali musiałem się y sam
do Czarnobyla ruszyć tam trzy przebywszy Uwiadomiony był iesz dziesiątka dni tam
postoc chcąc wiedzieć coby się daley działo Pan Zdbosczynski nabo mnie poswalał, a tey
nocy sam wiechał. A w tym mię dano wiedzieć że się iuż Dymersku setnia do Korsarowic
ruszyła a drugie Hostemla wezpli, y iam się też musiał z Czarnobyla ku słowcze spo-

ruszyć,

drugiey tylkom iono co do Antonowa Puszczy wszedł, aliści JchMść Panowie Obywatele do mnie Mozyrscy piszą, oprasząiąc mię oto abym do Mozyra z chorągwiami wszedł, oznaiąc mi otym wiedzieć że ci zdraicy z Łukomskiemi przypęcy poddani JeyMści Pani Zorochyney na Dwor swei Pani pustmilą tylko od Babicz wnocy na padli Oretadsey Tyransko pozabiiano Panice Stary zmęczono sama zaledwie wbrzegi wszła, żadne y tu trochę przychodzę mi się zaraści gwoli wszytkiemu aby nie rozumieli że Uchodzę. Doszła mię też wiadomość od JchMści Pana Sewerina Potockiego że Jest nasz obóz Cormny za Vmaniem Han ztym zdraicą Chmielnickim y z Synem iego Tymoszkiem zmieśli O samym Panu Hetmanie Jeszcze nie masz wiadomości gdzie się obrócił. Jedni powiadaią że go Sprzen wzięto, Drudzi udaią że postrzelony uszedł, a o Panu Obożnim Synu JchMści (Jeszcze nie wiedzą) Pana Przyiemskiego Pisarza Wojskowego, zabito Pana Zamoyskiego Strażnika Żywcem wzięty y inszych Paniąt nie mało, Otym mi też tenże JchMść Pan Potocki donosi że JchMść Pan Kalinowski Pułkownik Zadnieprski iakoby miał tam to spułkiem swoym ku Kamieńcowi się udać. JchMść Pan Tyszkiewicz Starosta Zytomirski ku Konstantinowi, a drudzy aż ku Korcowi, szlachty tamecznej barzo wiele ku Litwie uchodzi, a drudzy ku Stephaniu, y do mnie się niemało tczy. JchMść Pan Oleszko podał mi chorągiew swoią w Komendę o której Waszej Xiążęcey Mości Panu memu Miłościwemu donoszę y co mi Wasza Xiążęca Mość radzi roskazac gotowem to Uczynić przyiąć oney y nieprzyiąć. O Rotmistrzach tuteyszych Chorągwi Waszey Xiążęcey Mości Panu memu Miłościwemu donoszę że iako y po dziś dzień iako odiechali nie masz, y chorągwie kuse a draguny nie masz wszystkiey ledwie koni dwadzieścia a pieszych dwadzieścia cztyry, Porucznika ich iako do Litwy na zehał do tych czas ieszcze nie masz, Ani bez pocztu też nic nastąpiło, Dopiero do mnie z Compaijey JchMść Pana Starosty Owruckiego od Zytomierza kilka towarzystwa przybiegło tos mi otym właśnie co y inszy do niosli radż że Wasza Xiążęca Mość Jurzemu wiary dodać. A ia na ten czas powolność moię pod nogi Waszey Xiążęcey Mości iako napilniey zalecam w Mozyrzu 22 Junij

Tegoż dnia wydał Xiążę JchMść Ordinans do JchMści Pana Strażnika Litt. aby z pułkiem Turowskimi chorągwiami gotowo na pograniczu był Woiennymi do których wydały się Universały, asz z Regimentem Xiążęcia JchMści pieszym y ludźmi JchMści Pana Stolnika Litt. stanął w Bobruysku a Pułkowi Starodubskiemu do którego także Universał wydano pod Rzeczycą do dalszego Ordinansu stanąć roskazał.

Dzień 29 Julij

Od Pana Pawsze doszedł list taki JchMść

Jaśnie Oświecony Miłościwie Xiąże Panie a Panie
Panie y Dobrodzieiu moy mnie miłościwy,

Doniosłem Waszey Xiążęcey Mości niedawnego czasu o Ruszeniu moim z Horno staypola y o przyściu mym do Owrucza, z którego podiazd do Czarnobyla posyłałem,

ktorzy mi sie powrocił dziś rano daty tego listu mego, Donoszę tedy Waszey Xiążęcey
Mości Panu moiemu miłościwemu, Iż w ten przeszły wtorek wszedł Mirsko Letnik we
dwu set człowieka Przedymirski we trzech set człowieka, Kresa Letnik
we dwoch set człowieka y stanęli w czarnobylu, Xiędza Przeora czarnobylskiego
łapili gromadi wszytkie de wsiow y miasta mieli posłuszenstwo dobre pełnie roz-
kazali Echo takie puszczaią że pod Kiiow idą ale obawiam się aby gdzie indziey
nie zmierzyli. Dziszeyszey nocy dwadziescia czołnow w Słowiecznie było y nabad
na Przypiec wziowszy ustąpili, Podacie tego listu moiego na wiestraż do słowie-
cznie wyprawię y sam do większey gromady ku Brahinowi ruszyc się muszę,
y zaraz wysyłam do Pana Iordana ostrzegaiące go aby się pocrzuwał y w ostrożno-
sci miał. Pewną wiadomość że zmierzaią w litwę y coś tatarow do tych zdray-
cow ma przyłączyć o tym Waszey Xięcey Mości doniosszy siebie łaska mego y powolnosci
mois pod nogi Waszey Xięcey Mości Pana mego miłościwego oddawam. Datt w Mo-
zyru 24 Iunij

Informatia Panu Ziemianu Sawiciu Pinikowi Comamowie z Iego Mł.
Woiewodą Kijowskim.

1 Ta droga Mirska tak prętko być nie może dla tego połowica większa woyska
naszego ktore powstępowali z wsi Rosnyich od wszytkiego popolach koczuią z żo-
nami y dziecmi dla zimnego czasu. Iesze y chałup sobie nie pobudowali, A ta dro-
ga nie tak iest iako połowa ale więcey dwa razy wszmieysza zeby porwawszy się
nie przyyście do Niestawy ktorą drogę bardzo my dobrze iesteśmy wiadomi. Ześliby
tylko zbywaiąc na się drogę tak prętko wynaydowali. Tedy z naszą wielką ob-
cesliwoscią by było każdemu sprawę iako nayciszey poczynac Przedtym lubośmy
mieli gotowe czołny, Aprzecię niedziel dwanaście bawilismy się wybyraiąc Funduiąc
się w kirmniki dobrey, Teraz wielce takich iest że iuż poodwykali znowu trzeba
ludzi na to obirac, Każdego z osobna,,

2 Przedtym z krulem Iego Mością sławney pamięci Władisławem kiedysmy o tym Radę mieli
Tedy przez cały rok mieli się gotowac Ai znowu od powinności w Rok mielismy wszystc
Na ewypisma mielismy Inne y teraz mamy Iakoż y Połny było poczeli robic ktore
bez okowania niedziel sześć robione y teraz iest dwuch nie dorobiono Putkowni-
ki posłano z Rady każem lepiey robić Cichy,

3 Co naywiększe kiedy o tak poważney woynie Tractowac a mianowicie z Turczynem nie
na dzien to potkuia Ale potrzeba upatrowac żeby z stawą było y woysko że iedno
drugiemu posytku dawało Iaki tractem maią isc zeby ieden drugiego mierzy dawało
a ten by nieprzyiaciel to większey trwodze był gdy by zaraz nastąpili

4 To trzeba uważyć y woysku Naszemu pod ten czas gdyby przyszło ruszyć Tedy nie wszy-
scy po tey utracie okręe przysposobili a na morze idąc by nie barzo wielka liczy
by woyska ale Mołoycow dobrych y porządnych tego świadomych dobrze, ięgnalse
y to upewniamy żesmy gotowy y to uczynić przeciwko temu Nieprzyiacielowi

5 Woysko tesz Korunne tedy y te po tych Fatygach nie wszytkim się zebrało, Jako
to dobrze Jasnemu Woiennikowi wiadomo że do woyny nie wszytkim zbierze się wszytko
y to tesz J. W. Mści Panu Woiewodzie oznaymie że iesscze przed skroceniem Naszym
spod Białey Cerkwi To gdy posłano dla przewodu źnadniey szego do Sołtan Gałgi Sułtana
setz człowieka ktorych ani z sobą wziąwszy do Czerkies poszli tedy y tych nam
Recuperowac trzeba to gdy Im przydano gdy nazad wracali się spod Białey Cerkwi
Tatarowie dla przeiazdu bespiecznego &

6 My tedy z rady naszey tego wszytkiego postrzegamy y oglondamy aby z każdą J. K. Mści
y z sławą nie śmiertelną było choć nie prętko aby dobrze a z posługi J. K. M. żadną
miarą nie wymawiamy się y gotowysmy y tego pragniemy z duszy, żeby to na Pogan
obroćło się czego w swey ziemi doznalismy, A my sobie w zgodzie y miłości żebyśmy byli
Tylko prosiu oto żeby ~~Krol J. M.~~ J. K. Mść na nas urażac się nie raczył. Bo tak prętko
żadną miarą iść nie może

Prosi J. W. Mści Pana Woiewody żeby nam o wszytkim przez tego posłańca Pinkę
oznaimić raczył y Radę podała do J. K. M. przyczynym był żeby na nas nie obrażał
się ale całe dufac raczył o wiernym poddanstwie naszym. strony swadztwa z Ho-
spodarem Wołoskim Ja Juz tego pomechałem tylko o tym posłałem żeby iako on
tak y Ja wolnemi byli od tego A gdy Bog wszechmogący długo letnie J. K. Mści
przedłużyć raczył A syn moy iako młody przyszły się J. W. Mści Tedy za przyczy-
ną Jaśnie wielmożnego J. W. M. Pana Woiewody łaskę J. K. M. otrzyma, Zatym
prosi J. W. M. Pana Woiewody, żeby do J. W. M. Pana Hetmana Corunnego Jezeli ten
posłaniec iescze zatrzymany, żeby do nas na rad iachał Jezeli zas z Hospoda-
ra Wołoskiego Tedy niech powraca żeby nazad iadąc od J. W. M. Pana Woiewody
Czernichowskiego nie był zatrzymany

O Korsun prosi że iest barzo zniszczony Aby tam Żołnierze
nie dokuczali &

Bochdan Chmielnicki Hetman
z Woyskiem J. K. Mści Zaporoskim.

Przez ten wszystek czas naiwięcey Xiąże J. Mść po skonczonych z J. K. Mścią PP
Senatorami sessiach, Na ktorych media salvandae Patriae y obmyslenia dostate-
czney obrony proposita, ale do Executiey dla nie dostatku Skarbowego przywiedzio-
ne być nie mogły, około formowania Zaciągow chodził, w czym naiwiększe te dwie
zawiały się difficultates, iedna defectus (wspomniany) Aerarij, druga Subtyls

przystawstwo tak częstym Żołnierskich Ciężarow powałem[i]em wyniszczonych y dalszym zgota nie wystarczaiących: z ktorych pierwszy Uprzątaiąc Ich Kr. M. Na swoy własny Credit pieniądzy zaciągł y tym ktorzy się do zaciągow offerebant dawać roskazał, drugiey inakszey żadną miarą Consuli niemogło, aż z Chleba w niektorych JKr. Mci Ekonomiach ukazaniem; stąd summo conatu et molimine supplement woyska wystawił taki Z Cudzoziemskich, Cewblompaniy dwey Raytarskiey pod Panem Majorem Sahienem koni Trzysta, Dragonow Pana Obersterleutnanta Ganthoffa koni czterysta, Dragonow Pana obersztera Korffa dwieście. Piechoty Pana obersztera Wilhelma Korffa sześćset, Piechoty Pana Capitana Poppella pułtorasta. Z polskich Pan Muchowiecki koni pułtorasta Pan Linder kozakow koni sto, Murza także sto, Sienkiewicz koni sto, Puttor koni sto, Baranowski koni sto. Tym rożne przeszpiegować się terminy stawienia ludzi tych do Oboru Cudzoziemskim za dwanaście niedziel; Polskim za osm, Tatarskim za niedziel sześć około tego chodzie

Pisał Xiążę Kr. Mci do Je. Mci Xiędza Canclerza List taki

Jaśnie wielmożny Mciwy Xiężę Biskupie Chełminski
Moy wielce Mciwy Panie y Bracie

Nie tylko iednostayna z Wm mym Mciwym Panem braterska Confidentia, ale sama Urzędow naszych ratio, y przygnans Oyczyzny Necessitas wyciąga to, abym często z Wm mym Mciwym Panem Conferentie y dostateczne owszystkim miewał Communicatie A to tym więcey, iż pod ten incorventium ostatnie prawie niebespieczenstwo czas, ktorego mi interesat ustawicznie wiadomości y ordinanty miewać po pierwszym od Jego Mci Pana Mego Mciwego Oznieśieniu Woyska Coronnego uwiadomieniu, żadney doczekać się niemogę ponowy. Z czym przychodzi mi recurrere do Wm Mciwego Pana pilnie proszę, abyś mnie de Consilijs in tam arduo et periculoso Reipcae tempore susceptis informować raczył, a osobliwie de ulteriori ductu belli o zahamowaniu albo repellendi hostis sposobach, O woysku Coronnym iesli cesty gdzie się zbiera y iakie do mego Ordinarsy tyda ne, zebym się w Woyska Littgo rozporządzeniu Conformować do nich mogł. Doc sama Communis dictat ratio, iż J. Kr. M. pod ten Extremorum Reipcae temporum articulum, Omnes Salvandae Reipcae curas przed się bierze; ktorych y do nas dalszych in eadem sollicitudine versantibus słusznie ma należeć Notiva. Więc y trzecie Wici iuż wydane, ktorymi J. Kr. M. pospolitemu ruszeniu Naszemu ściągnie się pod Brześć na dnach y radził. Oczym lubo my Hetman żadney od tąd od J. Kr. M. nie mamy Informatiey, iednak iż ta Ordinacia obronie granic W. X. L. insufficiens z własza, że za ściągnieniem się tam pospolitego ruszenia wszytkiego ta ściana od Białey Rusi gdzie par zawsze excitari może Rebellio, Zostawałaby inermis y ogołocona tedy y wszytkie nadrzetelną J. Kr. M. czekam declaratiey. O Seymie blisko Następuiącym o ktorym ta

od rożnych

od rożnych diversa spargu̇ntur iesli tempore pro fixo y na mieyscu Trzydzyczym
dwidzie, Życzę sobie od tom MMo Pana mieć determinatam Notitiam. Ja nie
maiąc żadnego zrzetelnego JKM Ordinansu tom wziąt przed się abym niektoro
woysko iako napręndzey zebrał, ale tesz magnitudinem periculorum Reipblcae uwa-
żaiąc, iako naleprzey ie supplementowałt, do czego wielka mi iest przeszkodą
summa Cerarij inopia, ktorą zastępować mussę rei proprię dispendio, sprzęty ruchome
y maiętności zastawiaiąc a pieniądze na zaciągi daiąc. Gdyż nie tylko skarb nie daie pieni-
dzy, ale y żadney ile pod wielką wsdrowiu JP Podskarbiego in agone vitae prawie
constituto alteracio PP Urzędnicy Skarbowi do odprawy żołnierza pieniądzmi curam
non adhibent, A P.P. obywatele w Wel. miasto pomoc do zaciągow y zaciągnieniu lu-
dzi do gotowości pericula extenuant, y iakoby ad incutiendum ludziom przed Sey-
mem terrorem listami ogłoszone być passim wsiewaią. Skąd pro Sublimi
judicio bo łacno MM Pana sam wzieść iako sporo zaciągi y apparat woienny
procedere może, ile za ustawicznym przez nie baczenie y niepamięć y na ludzie Ry-
cerskie wołkarzach wszelkich znaczne żołnierz do służby ferre traci: Ponieważ
grzewnieyszey Wacaney do wielu in casum obitur JP Podskarbiego uczynione dispo-
sicey, sami tylko żołnierze (iako publica fama refert) są pretenti. A isz nas nie
tylko hostilia, aley domestica mala premunt, tedy poufale do wszystkim MeiPanu
iako tak wielkiemu Rzpltey Urzędnikowi ktory praw y swobod naszych primariam Cu-
stodiam masz sobie commissam, to w każdego afficere koniecznie musi, isz w Conser-
waniu Urzędu Podstolstwa Żmuydzkiego mimo uczynione od JKM. Pana
mego Miłościwego za instantią odemnie wniesieniem obietnice JmPan Gruszewski
nominum, masz iako rumor fert dlatego że in Religione ab Ecclesia Catholica Roma-
na ma sensum diversum. Co iest swiątobliwey JKM. przysiędze institutis Rzpltey
w ktorey do swobod y prerogatiw wszystkim Civibus zarowno patet accessus repugnat,
ani nas ktorzy sine ullo discrimine et respectu zdrowia y głowy nasze dla Rzeczypospolitey
nie szanuiemy, na mniey by do dalszych służb Oyczyznie ktorey hac via prohi-
betur nam usus. Ktalie nie zachęcały procedery. Tedy iako do kon ca o tym nie ro-
zumiem, tak wielce tom MMoscziwego Pana proszę abyś iesli bo vacans dotąd nie
declarowane promocią, swą JmPanu Gruszewskiemu dopomoc do tego raczył abym się
fructu obietnicy Panskiey cieszyć mogł. O co wielce y powtore proszę nie mniey abyś
mię dostatecznymi wiadomościami y przestrogami instruere raczył, dodaiąc się
zatym łasce tom MeMosciwego Pana z usługami mymi iako napilniey. Datt
w Wilnie 26 Julij

In simili do obudwuch PP hetmanow mnieyszych tak Coronnego iako Litt

Dzien 29 Iulij

Oddano od JeMsci Pana Strażnika Litt: ten list

Jaśnie oświecone Xiąże
Panie moy miłościwy

Po wyprawieniu posłanca mego do WXiąż: Msci, ktoregom o potkaniu Kozaków y praw[ie] z wiadomością taką mię zaszła z Zadnieprskiey Ukrainy od Pana Zyskowskiego. Przybiegł do mnie posłtarz błąkawszy się posłuszku y wdomach moich tameczних y tymi oddał w Kubrzenicach cztery Universały do rożnych pułkow y Chorągwi przy liscie tva Xiąż: Msci. te mię srodze musiały frasowac a to w rozesłaniu Universałow WXMsci w rożne strony. bo ia temu żadną miarą wydołac niemogę. Niemaiąc tak wiele posłancow. Ale to iednak widząc tego potrzebę gwałtowną przez swoich te Universały rozesłałem zaraz tegoż dnia. Strony zaś tu nad dnieprem a Zoiowa ten widzę być barzo potrzebny. Iakoż em o tym y do WXMsci pisał z Wilna. Teraz ieśli iuż tam Xpitt tego pasa nie opanował. Racz WXMsc z JMsc Panem Stolnikiem WXLitt: znieść się y roskazac żeby tam swoiey Companiy w te stronę wnieść roskazał, y do tych chorągwi ktorych roskaz WXMsc wydac Universał swoy żeby przymek dostawali a to trzeba uczynic iako naprędzey. Za lubo srodzem iest zatrudniony moimi sprawami y temi przenosinami z mieysca na mieysce y iuż też y zdrowie słabe y insze defecta następuią ktore raczey w domu każą być niżeli te odprawowac włoczęgi. Iednak a to wygadzaiące woli WXMsci puszczę się w tę drogę. Ale upatruiąc cięzkość y niedbałości woyskowe Obawiam się aby tam długo nie wałęsił czekaiąc na chorągwie iednak starac się o to będę żeby przy naznaczonemi Terminie około Horwola na woysko czekał. bo pod Rzeczyce samemu mnie wyniść niebespieczna. obawiaiąc się żeby nie było tak iako pod Horłowem tak temu cztery lata. Obiecuię to WXiąż: Msci de fideliter ktorey chorągwie przyiscie do Obozu pisac będę dzien iuż przyiscia y Reiestra odbierac będę kto z Towarzystwa będzie. Posłanca tego ktoregom dziś do WXMsci wyprawił proszę żeby go do mnie iako nayprędzey odprawowano. bo na tego tu w Kubrzenicach czekac muszę. Oddawam zatym uniżoną moię powolność łasce WXMsci Pana mego. Datt w Kubrzenicach 22 Iuny Ao 1652

Dzien 6 Iulij

Na samym z Wilna wyiezdzym pisał XJMsc do KJM list taki

W. K. M. Królu Panie moy Miłościwy.

Po wzięciu pierwszey od W. K. M. Pana mego Miłościwego o klęsce wojska
Koronnego wiadomości, żadney do tąd de apparatu et ductu nie mając ponowy, cze-
kałem aż do poczty wczorayszey, z którey iż mi nic nie przyniesiono, tedy w i-
mię Boże z tąd dnia dzisieyszego puszczam się do Obozu, który pierwszy pod Bo-
bruyskiem mieć zastanowiłem. Wyprawiwszy wprzód dobrze przed sobą J. M. Pana
Strażnika W. X. Litt. zebrania y rosporządzenia wojska curam ode mnie sobie
demandatam mającego. A iż y tak gorące W. K. M. Pana Mego Miłościwego
pisanie praegnans Oyczyzny in extremo discrimine constitutae necessitatibus wyciągało
zgodne zdanie Ich Mciów P. P. Senatorow tu na ten czas przytomnych, z którymi consilia
tuendae securitatis Reipublicae inita, y sama ratio to dictabat iż szczupłe nader woy-
sko nasze supplementować potrzeba, rzuciłem się do zaciągów które w tak trudnych cza-
s in quanto discrimine, y z jaką trudnością formować przyszło snadno każdemu pa-
trzeć może kto zechce uważyć jako bez pieniędzy zaciągi słabo y tępo idą, zawsze dwy-
kty, za tą sprawą iż do skarbu żadnego zgoła mieć nie mogłem przystępu, bo lubo na
Seymie przeszłym tak siła rebent na papierze pokazano, jednak nie wiedzieć qua decu-
ria albo też infelicitate nic zgoła nie wyciągniono, tak iż w tym nay gorszym ra-
zie żadnego (jakom rzekł) Aerario Publico nie było subsidium. A toli jako
zawsze za całość Oyczyzny własnego swego nie szczędziłem zdrowia, którego przed tym
na szwank niosłem, y teraz ochotnie niosę, tak y substantiey nie żałując na Anryt-
gelty y Laufgelty officirom swym dałem kopę, którzy za zawieraną capitulatią kil-
kanaście set ludzi wystawić podięli się. A tak W. K. M. Pana Mego Miłościwego
uniżenie proszę abyś nie tylko te zaciągi powagą swoią Pańską solidować ale y reszt-
inszymi sposobami protegendae Reipublicae nad woynę być nie może, z pierwszymi posiłkami
nader szczupłe woyska naszego siły augmentowania z wielką przed się raczył attra-
tionem, bo małym woyskiem robić nie podobna ile kiedy in hosticum penetrare
przydzie. A iż dla tak pilney W. K. M. y całey Rzpltey usługi na przyszłym Seymie
być mi nie przydzie, tedy Jemu M. Panu Komisarzowi zleciłem często tego
W. K. M. przypominanie, z moimi którzy tegoż do pomoc będą. Zatym całując Ręce
W. K. M. uniżenie proszę, abyś W. K. M. P. M. Miłościwy ochotę w ludziach Rycer-
skich do służb swych y Rzpltey miłościwey, w okazyach do siebie dobrowolnie, z ki-
W. K. M. przypadającey łaską swą excitare y promovere raczył. Do którey
y ja na moie służby nie oddaię się jako napilniey. Z Wilna d. 6 Julij 1652.

Dzien 8 Julij

Oddano Xciu JoMsci od JMsci P. Straznika Litt. w Jasunach ten list

Jasnie Oswiecone Xiąze
Panie Moy Milosciwy

Niemogę się doczekac postanca mojego ktoregom do WXMsci spilnym listem wysłał musiałem się ruszyc z Rabiezewicz do Branczyc. A to dla tego zebym tym spieszniey według woli WXMsci ku Rzeczycy pospieszył. Zastałem tę wiadomosc ze Chorągwie Polku WXMsci z Turowa wyszedszy ku Rzeczycy, ale ku Słuckowi nabierowali y iuz JmP Podkomorzego Słonimskiego Compania dzis Słucz przeszła, y odemnie wmili tylko nocuią. A Chorągiew WXMsci y z inszemi tez ze szlakiem idą y Zamorocz w Lotwim y w Milkowiczach tę noc nocuią. Rzuciłem zaraz przeciwko nim aby zaniechawszy Słucka wny nabierowali. Jako nay prędzey ku Zahalu y tam zeby się z Panem Pawszą złączyli. Niewiem iesli to rzeczą uczynic. O Panu Pawszy tę mam wiadomosc ze w Mozyrzu iest y iusz się Chorągiew iedna Tatarska przez Prypec przeprawiła y na Błoniu stanęli. O Regimencie WXMsci tę mam wiadomosc ze z Brahinia wyszedszy stanęli pod choyniakami y tam się okopali y znac iest tu w Słucku kilka dziesiąt dragoniy tego Regimentu ktorzy dla prochow przyiechali. Ale ia ieszcze o nych niewiem bom tylko co z domu wsiadszy wyprawię do WXMsci. O Nieprzyiacielu a nam przyległym tę mam wiadomosc ze Pobodaylo na to iest Ordynowany ze maią na Załwdze u Zoiowa y iusz znac oba brzegi opanowali, y stąd rozumiałbym zeby się tę chorągwie kuda kołu brali y tam się łączyli to iest Polku WXMsci y Pana Pawszyna. A ia w poniedziałek iesli będę miał okazią będę się zbierał do Bobruyska y cokolwiek z chorągwi będę miał y o nych będę wiedział będę ich obracał ku Rzeczycy zebysmy się złączywszy mogli tego za Bozą pomocą nieprzyiaciela wykurzyc z tey strony Dniepru. Ale mię to nie cieszy ze te chorągwie nie sporo y nie prosto idą na naznaczone od WXMsci meysce. A znac y barzo kuse chorągwie. Dalecy w takiey mieszaninie y w takim niebezpieczenstwie niewiedziec do czego się ruszyc. Ja ieszcze tu będę w domu oczekiwał na tego postanca mego ktoregom blisko dwoch niedziel do WXMsci wyprawił. Bo y Ordinansu doskonałego od WXMsci nie mam y Armata z Słucka ieszcze się nie ruszyła zadnym y pomnie tam mało kiedy ani ludzi ani harmaty nie masz iednak na to wszystko w Bobruysku oczekiwac będę y tam WXMsci listy

y Universały

y Universały swoie, rozkaz dirigowac. Zatym dmoią Unisona powolnością oddawam się iako naypilniey W.X.M. Zasce. Datt w Brandyskach 13 July

Za ktory list X.J.M. uczynił respons taki

Mosciy Panie Strasnyku

Jam się ledwie z tego kibia wyrwał, wydawszy trzecey sta tysięcy złe sw na zaciągi a nie maiąc ni skąd pomocy, owszem ze wszytkich przeszkody. Bog nagrodzi ieśli Pan y Oyczyzna niewdzięczna: a przecie się do mowiemy się ostatka. Posłanca pierwszego W.M. dawnom z Wilna wyprawił, dziwna że do tych nie dojechał, tego drugiego zastałem tu wczora, zaraz go Expediuię. Naprzod niedziwuię się W.M. żem Pułk Turowski do Bobruyska obrocił bo w takiey szczupłości nie Consultum trzymać się tak daleko, a też nam patrzyć trzeba co się w Okolicy na Białey Rusi dziać będzie y z Seymu wyglądać rozkazania, czekaiąc co na nim postanowią. Pułk Starodembski interim na teraz termin powinien stanąć w Rzeczycy, Zaczym łatwiey iednemu do drugiego będzie się karać według potrzeby. P. Ławza iuż się dawno złączył z Regimentem pierwszym moim y Pana Stolnika, ktory także rozumiem że do tych czas ruszył się ku Bobroyskowi bo mi siła na tym należy zebrac wprzod do gromady, a potym łatwiey będzie cokolwiek brać przed się, żebyśmy na pograniczu od tego zapału bronili. Ja w Lubeczu dzień tylko zmieszkam, bieżę do Słucka gdzie y JMs Pan Koniuszy także bieży na dzień iaki y drugi przed Seymem (Cztery Seym tydzień ieden tylko ma trwać) Ztamtąd na termin stanę w Bobroysku, gdzie żebym W.M. zastał proszę pilno, gdyż zaraz tam głowy starszey trzeba, trzeba rewizyi szczyrey y prawdziwey, trzeba y włości tameczney ochrony y porządnieyszey distributiy niż przedtem. Rozumiałbym przy tym żebym Chorągwiam nie zaciskać w mieście do mego przyiazdu. Pod Łoiow na odwiedz szpiega iakiego posłać trzeba koniecznie bo podiazd posławszy mogłby swą swawolą barziey ludzie spłoszyć. Universały Ruskie posyłam ktore po Okolicy rozsłać koniecznie trzeba. Posyłam też W.M. dwoch kozakow dla posyłek do siebie w pilnych sprawach wszelkich. Posyłam Universały też do Chorągwi żeby się y spieszyły y słuchały mi nie tykały, a sam przez Słuck iadący skargi zbierać będę y pozyczawszy surowie karać gwoli czemu y poddanych

ad convenendum

ad Convenendum z sobą przywiozę. Nie racz że tem tedy teskniç bo prętko u WM w Bobruysku będę. O stanowisko tylko porządne dla siebie y swoich proszę, y o chronę włości żeby się y mey kuchni co obrociło. A za tem łaskawie się WM oddaię Datt z Jasczun 9 Julij. — Armaty sam z słucha ruszą bo y Capitan nas tam biegł.

Przytym do Miast y Włości Białoruskich posłał Universały Xiąże

Ie Janusz Radziwiłł

Sławetnym PP. Burmistrzom, Woytom, Lantwoytom Urzędom y wszelkim Mieszczanom w Miastach, także Woytom, Ławnikom, Mużom y Wszystkim wobec Poddanym we Włościach JKM. Duchownych Szlacheckich. Ostrzegaiąc tego żeby odnowione Ukrainne Zawieruchy y bunty żadney w Was nie czyniły odmiany ani podobney nie zagęszczały. Zaraz tym ostrzegam y pilno upominam abyście w wiernymmi y powinnemi w posłuszenstwie JKM. y Rzptey y Panom swym statecznie trwali Żadnych buntow do ktorych naimnieyszego podobieństwa y do słuszney niemacie przyczyny ani familiantami ich dopomagaiąc za iakiekolwiek przeciwne osobie rozumienia nie dawali Occasiey. Bo nie nowina to że y przedtym kozacy bunty ktore się im nigdy nie nadawały podnosili a przecię do miasta y włości nasze do tego się nie wdawały owszem przy powinney wierności y poddanskim posłuszenstwie ustawicznie ostawali. Toż y teraz czynić wam wszytkim ieśli samych siebie z domami y dobrem swym cało zachować chcecie koniecznie potrzeba. Bo odzieby się ieno kolwiek swawola y buntowanie iakie zawszczęły tam bez wszelkiego względu y miłosierdzia szablą y ogniem wszyscy do szczętu y na postrach drugim żeby się żaden y kat wytraceni będą. A że tego się porządnym z was nie spodziewam, owszem nie wątpliwie dla czystości iesz nie tylko sami od wszelakich buntow daleko stroniąc wszelkiego srogości karania uydziecie, ale ieśliby się ktory między wami takowy znaydował takiego cierpieć ani żywić nie będziecie. Przez co na łaskę JKM. y Panow swych, sobie y dzieciom swym zarobicie. Datt &c.

Dzien 11 Julij

Oddano X. JMci od JM. Pana Stolnika Litt. list ten

Jaśnie Oświecone Xiąże

Panie moy Miłościwy

Według woli y ordinansu WXMci wyiezdżam do Bobruyska y tam

na te chorągwie

na te chorągwie ktoreś WXMM. naznaczył żeby się pod Bobruysk ściąg=
gali y na dalszy Ordinans WXMM. oczekiwać będą Chorągwie ktore
z Turowa wyszły iedna to iest WXMM. y Pana Podkomorzego Sło=
nimskiego miaiąc słuch na Strzeszkę się obrocili ktore tusżę żeby=
dą ku niedzieli przyszłey pod Bobruyskiem JM Pana Podstolego Litt:
tak horacha iako y Dragonska y Pana Szwarcoffowa te znać poszli
ku Petrikowu, a ci prosto idą Tym Chorągwiom ktorym WXMMsc
naznaczył iść pod Rzeczycę zaras stanąwszy w Bobruysku dam znać
żeby ku Rzeczycy się zbrali iakoż tam znać P. Kosudowski z Lubeckim
Bozarami ktorych ma być 200 y z P. Cetudowymi na Rzeczycą ścią=
gaią. W tym tes proszę WXMM. o Informacią a prędka komu ten
Pułk y rząd pod Rzeczycą tych ludzi podać bo tych czasow ko=
żdemu się Pułkownikowstwa chce. A że Pana Krupskiego przy Chorągwi
niemasz Rozumiałbym meliore Judicio WXMM. żeby tam Pan
Chalecki zostawał; Moia tes Chorągiew iesli pod Rzeczycę ma
iść czyli tes ku Bobruyskowi proszę y w tem racz mię WXMMsc
informować. Więc y to upraszam WXMMci abyś mi dać raczył In=
formatią y Ordinans iako mam te Chorągwie ktore przychodzić będą
stanowić czy w Mieście samym czy tes po wsiach a osobliwie Regiment
WXMMsci y ludzie Szwadronu JM Pana Stolnika WXL. gdzie mam
postawić, to mi tes wczora przyniesiono z Mozyra że chłopstwo na=
zad ustąpiło. posyłał znać Pan Pawsza Pana Pogirskiego Chorągiew
do Czarnobyla gdzie żadnego Kozakow nie zastano To sprawiedliwy
z Lubecza wszyscy pouciekali do Czernichowa y pod Łoiowem nikogo
nie masz. A o Pobodayle y orkuszy, to piszą że pod Dorohną stoią y tam
się zbieraią. Iesli tak iest dobrzeby nam ten pas Łoiowski dobrze opa=
trzyć za czasu. Zatym moię uniżoną powolność WXMM. Pana Mego Mi=
łościwego łasce iako nay pilniey oddawam Datt z Branczyce 8 Julij

Dzien 12 Julij

Od JW. Mci Pana Woiewody Witebskiego oddany list taki No 1

Jaśnie oświecone Xiążę Mściwy Panie Starosto Żmudzki

Mnie wielce Mściwy Panie y Bracie

Jako mię prędko doszła wiadomość od Strażnika Woiewodstwa Brzeskiego datą od Kamieńca Podolskiego o tym Nekrasie, który infestował Kamieniec cały, ustąpił stamtąd za radą y wolą Oyca swego Chmielnickiego, Ordą przy sobie będącą, y pospieszył do gromady za iedną łącząc się y chcąc wszystką udać potęgą do WXLna ratować, z tym idzie ku nam pod Słuck albo też tamtą stroną pod Mohilew gdy y konfederata iednego łowiąc, żydzi to doskonale. Zaraz tedy z dwoiakiey moiey powolności WXci Mcemu M. Panu to przestrogę pewnej dla samey wiadomości o tym oznaymuię y sam bym z moią ochotą z bliższą przystanie koniec zdrowia y substantyi dla całości Rzpltey nie żałuię, gdyż bym iż y ten kąt Woiewodztwa Brzeskiego nie trudnił, który też właśnie iest odkryty, nieprzyiaciel bez żadney zasłony od Woiewodztwa Wołyńskiego, y to ze swoli J. K. M. w administracyi swoiey bespieczeństwo tego Woiewodztwa do czasu trzymać muszę oddawam z tym powolność moią łasce WXci Mci Pana pilno w Brześciu d. 7 Julij

Spodkała to woysko od Niepru przyszło tedy z Orwa y nie masz go 4 tysięcy spełna woyska y to pewna rzecz oznaymuię. Teraz iż oddedźnia do dnia ubywa tuszę y Pan Skarszewski Zygmunt Poseł JKM. nie zatrzyma po czasie

Tegoż dnia od Pana Pawsze oddany JKM. list ten No 2

Jaśnie oświecone Mściwe Xiążę Panie

a Panie y Dobrodzieiu moy Miłościwy

Podiazdy się moie obadwa dziś datą tego listu moiego powrócili ieden spod Czarnobyla a drugi spod Owrucza y Korzyńska do mnie słali mi o tym za pewne y z do Czarnobyla w czwartek 6 dnia Julij wieszło tysiąc człowieka chleba biorą y suszą, do Korzyńska przy tego dnia wszedł Anton y położył się w samym mieście w Owruczu, czterysta w Kuchniach za dobra Pana Kamieńskiego położył, chleby wybieraią y suszą y cokolwiek ieno trochę porostało bydła u chłopów było odebrali, y jako mam wiadomość od chłopów y Rudnikow moich życzliwych co mi o tym donieśli że takie głosy między sobą wypuszczaią że mimo Korzec ku Rosiem ku Stephanowi się biorą a stamtąd ku Brześciowi zmierzaią. O tym Pułku Czarnobylskim wiedzieć iescze nie mogę do kąd zmierza do którego po niewielu się kupią chłopi, iednak żaden się do nich nie garnie y iuż nam są życzliwsze niżeli przedtym. W Bielsku w Słobodzie JW. Mści Pana Starosty Pinskiego przed datą tego listu moiego z soboty na niedziele wpadło było Kaławeryków człowieka sprzedziesiąt, tamże chłopi y mieszczanie tameczni we dzwon na gwałt uderzywszy onych z miasteczka wyparli bydło y konie od nich odgromili. To z tym Waszey Xcey Mści Panu memu Miłościwemu pilno donoszę

Dobkiewicz

Osobliwie żaś szlachta Owrucka w kupę się zebrawszy do mnie się kupią y list do mnie piszą chcąc bydź pod szczęśliwym Regimentem W. X. Mci Pana y dobrodzieia moiego ktorzy z posrzodku siebie kilku braci kiedo do waszey X. Mci Pana Mego miłościwego wysyłaią y list do waszey X. Mci piszą y ia moy do mnie pisany W. X. Mci Panu moiemu miłościwemu przysyłam ktorzy mnie wielce uprasżali abym ich W. X. Mci Pan nasz miłościwy w protekcyą swoią przyiąć raczył sami przy boku W. X. Mci Pana mego miłościwego zostawać chcą. A o Matzonki y Czarzy swe pokornie W. X. Mci proszą aby przynamniey choć w Dobrzynsku stancia dla nich z miłościwey łaski W. X. M. onym ukazana była gdyż się z ustąpieni bo iako mi te podiazdy powiadaią że tylko zboża szlacheckie pozostałe mieć, A teraz nie dostałe się krupy y chleb z tego robią co daley będzie nim się przeprawić w Mozyrzu za Rzeką iescze był się chciał wiedzieć co się na tych mieyscach obudwu dzieie które omieszkam tejże godziny W. X. Mci Panu memu miłościwemu dawać wiedzieć. Na ten czas z uniżoną powolnością moią pod nogi wasze X. Mci Pana mego miłościwego siebie oddawam. Datt z Mozyrzu 8 9 Julij

Tegoż dnia od PP. obywatelow Powiatu Starodembskiego oddany list ten

Jaśnie oświecone Miłościwe Xiążę Panie
nasz miłościwy y Hetmanie y dobrodzieiu

My szlachta obywatele urzędnicy y niedobytkowie Powiatu Starodubowskiego, ktorzyśmy się podczas przyniesienia Ordinansu od W. X. M. woysku JKM. y Rzptey z Starodubowszczyznie położonemu danego do Staroduba ziechali. Po oddaniu uniżonych służb naszych pod Nogi miłościwey łaski W. X. M. Pana naszego miłościwego. Podana iest do Grodu Starodubowskiego kopiia Universału W. X. M. Pana Naszego Miłościwego ktorym X. J. M. Pułkowi J. Mci Pana Mirskiego Strażnika Litew. JO. Mci Pana Korsa Woiewodzica Wendenskiego w powiecie naszym położonemu spod Rzeczycy ustępować y tam stawić się do Obozu na dzien 15 Lipca blisko przyszłego ordinans swoy dawać raczysz. A że to woysko cało Nastąpieniem swym w te kraie nasze Rebellia poskromiło tak ustępowaniem teraz mieyszym znowu co wznieciać y wielkie niebespieczenstwo nie tylko na ten Powiat ale na wszytkie kraie Ruskie zaciągnąć może że iescze przed ustąpieniem tego woyska tylko zostawi zamiey o tym że ma ustąpić, wielkie wzruszenie y w powiecie naszym y w przyległym Koronnym w powiecie Nowogrodka Siewierskiego za wszystkie, bo y szlachta y Urzędnicy od Panow swych w maiętnosciach Siewierza koronnego będący wiedzieli a drugich powiadaią że po zabijano y chłopkowie co dotąd nam posłuszni, y przy naszym przy woysku JKMci przeciwko Rebellizantom zdrowia swe łożyć gotowi byli, że raz za ustępowaniem woyska z tego mieysca powodem z tym się ozywaią że radzi y nie radzi łączyć się

muszą do Rebellizantow

muszą do Rebellizantow, ktorych gdy pułki nastąpią sami im bez woyska JKM. resistere nie będą mogli. Z tey tedy przyczyny wyprawiliśmy z pośrodka siebie JMPana Melwida Pisarza Ziemskiego Starodubowskiego do nosząc to do wiadomości WKMści Pana Naszego Miłościwego że gdy tylko w Litwie Starodub a w Koronnie Nowogrodek ludźmi, armatą, kulami, prochami, y żywnością opatrzony będzie, tedy ta ściana dobrze będzie zasłoną y załogą Rzptey nie tylko że Rebellia poskromiona być może ale za Bożą pomocą y kożdego nieprzyiaciela by naywiększą potęgę do czasu podobnego nimby posiłek być mógł przynamniey do zimy na dobie zatrzyma. Jesliby WKMści tym twoyskiem przydawszy nie cokolwiek armaty zamkow pomienionych opatrzyć y obwarowac nie zdało się tedy żebyśmy insze praesidium według woli WKMci na tę stronę Staroduba y Nowogrodka Siewierskiego mieli albo żeby WKM. na ochotnika voluntaryskiego listy przypowiedne wydać y chleb y miejsce nasadzenie im ukazać raczył, mianowicie tym ktorzy się tego zaciągu z powiatu naszego podeimują y dzieła rycerskiego są świadomi JMPan Raphał Uczyski Podsędek Starodubowski JMści Pan Samuel Ptak Sędzia grodzki Starodubowski, a że JM Pan Melwid Pisarz Ziemski Starodubowski zaciągu bez pieniędzy nie podejmuie się prosimy za nim WKMści żeby mu y list przypowiedny y pieniądze na piechotę były dane. Nadzieia w Bogu że y ta sama takowa wyprawa, gdy wposiłku dobre y zgodne JKM. z Stanem Rzptey consilia a przy tym łaska y miłościwe baczenie WKM. wesprzeć nas będą, skuteczną y warowną od tey strony uczyni Rzptey obronę. O czym dłużey nie szerząc się tym pisaniem naszym, referuiemy się na JMPana Melwida Pisarza Ziemskiego Starodubowskiego zleciwszy mu prosby y utrapienie nasze przełożyć a uniżoną prosbę naszą starać się o consolatią miłościwey łaski WKMści Pana Naszego Miłościwego ktorą my odniosszy obowiązuiemy się do usług y samych siebie składziemy pod nogi miłościwey łaski. Życząc uprzeymie WKM. Panu Naszemu Miłościwemu szczęśliwego w dobrym zdrowiu panowania iako nay dłużey, na obronę y na ozdobę tey Rzptey. Datt w Starodubie dnia 2 a Czerwca

Dzien 16 Julij

Wyieżdzaiąc z Lubeczu uczynił KJM. JMściw Panu Strażnikowi Littom. responsтали Xa

Mości Panie Strażniku WXLitt.

Rozumiem żeś tam do tych czas iuż w Dobrzyńsku stanął, a rowno łowczy y te o ktorych mi oznaymuiesz chorągwie. Z ktorych skoro ieno ktora przychodzić będzie zaraz ią ztam popisz a mnie szczerze y nie mieszkanie znać daway kto ią przyprowadzi, ktorego towarzystwa przy chorągwie nie będzie, y iesli poczty dupełna osadzaią. Nad ludźmi tymi ktorzy pod Rzeczycę ordynowani są. możesz tam rządy y zawiadywanie podać temu ktoregos sam podał P. Chalecniemu, do czułości y iak nay wiekszey go upomniawszy ostrożności a ustawicznego się

Cum Inscriptiona

Twm znoszenia y wiadomości potrzebnych przesyłania. Chorągiew twm niech się od Półku nie odrywa a dotąd aż się da Bóg sami z sobą zjedziemy, y dobre według potrzeby ordynowanie uczynie. Regiment maj przeszły takze ludzie Szwadronu Jego Mci Pana Stolnika W. X. Litt. w miejscu zastawi ulicę y drugą, y trzecią na niej pokazawszy żeby nie czasno stali wchle także pokazaniu rowno insszymi ich accommodowac. Insze chorągwie tak iakom iuż przedtym do twm pisał pobliżu siebie w Wołości rostożyc iednak w rozdawaniu przystawstw na kuchnią mieszy tych co z demną osobliwy respekt mieć żeby iako przedtym wszystkiego nie zagarneli y razem tamtego traktu nie ogłaszono. Zatym ze mniem się myśm a wszciem do dalszego od twm wiadomości tym dostateczniej o wszytkim się znosić będę gdyż y sam od tego dnia dzisieyszego do Obozu odiezdzam. Oddaię się zatym łasce twm Datt z Lubecza D. 16 Julij.

Panu Zawsze dał Respons taki

Mwy Panie Rottmistrzu

Chwalę twm czułości y ostrozności ktorey starowszy w Mozyru zażywasz y abyś w dalszey nie ustawał a wszytkim ustawicznie znać mi dawał mieć chcę y pilno twm upominam. To iednak nie wiem iako pogodzić, że twm w pierszym liście swym piszesz żeś się z Regimentem myśm w Hoymkach teraz tę dać ząrazem miała a teraznieyszego pisania data z Mozyra. O wyprawienie szpiegów dobrych y wiadomych ktore teraz twey życzliwości ku Panu chłopskiey nie trudno będzie, tak ku samemu Kijowi iako y pod Łojów y Lubecz starayże się twm z wszelaką pilnością y stęciwszy im żeby się wywiedzieli o Chmielnickim gdzie stoi do kąd się bierze y co za dalsze zamysły iego, ani z Korony ani ni z kąd inąd żadney mieć nie możemy o tym wiadomości. Towarzystwo a osobliwie pacholików na wodzy y w rządzie dobrym trzymaj twm żeby oprocz krzywd y bezprawia iakiegokolwiek ludziom onych nie irrytowali y o nich nie odbyczali, a na występnych surowo bez wszelkiey folgi extendi commoderatiy twm. Dalszy ordynans y wiadomości będzie twm miał od Pana Strażnika Litt. na miejscu mym będącego nad ludźmi zbierającymi się do Obozu pod Dobrzyń do kąd y sam spieszę. Zatym się chętnie twm oddaię Datt.

PP Obywatelom Powiatu Starodembowskiego odpisało się w ten sposób

Mmy Panowie Obywatele Powiatu Starodembowskiego

Moi mmy Panowie

Wymagały ~~się~~ improwista tegi prawie y ostatnie na Rzeczpospolitą za wzniecenim złościwych buntów mieszczanin wszystkich przez swawolnego nieprzyjaciela pogaństwem złączonego

ss

Następuiące niebespieczeństwa dla dania ich wstrętu woysko zebrać y do kupy zgromadzić [illegible]. Aż sam tak przedsięby ludzi przestronnych granic WXL [illegible] nie pobobna dzieli się też nie masz czym, tedy samym WMM MMP Państwa tey Granice Excubias trzymać y one od incursiey nieprzyiacielskich zasłaniać przydzie. Oczym iako [illegible] WMM MM Pa: Służącymi się zwanie, [illegible] in [illegible] mam Spem [illegible] tak aby Sale tos Strażnik y powinną ze [illegible] zatrzymania całości [illegible] dalszą continuować perseverantią cale życzę. Iako we wszystkim co ad tuendum [illegible] Securitatem [illegible] WMM Secundować gotowem tak y za [illegible] WMM MMP [illegible] listu przyzwoitego tym którzy się do [illegible] efferenti trudnym niebyło by [illegible] WMM Laudo, Powiatu swego [illegible] y subsistentia dalszą ludziom tym obmyśli chcieli. Oczym [illegible] do Obozu przyszyi [illegible] zemną [illegible] commoditat WMM MMP. [illegible] zatencras Com. MMP.

Dzien 18 July

Od JeoMsci Pana Strażnika Litt° oddany list ten

Jaśnie Oświecone [illegible]

Panie moy Miłościwy

Jam tu wczora w Bobruysku stanął po południu nie zastałem żadney chorągwie, nie tylko w mieście ale też y nie słychać o nych. Kilka dni przed przyiazdem moim przeszedł przez Bobruysk Maior WXM Regimentu P. Jordan y Pan Kolo z supplementami, ale i do Rzeczyce poszli y tak mi udaią że y P. Kenhier z tamtemi ludźmi. Co w Brahinium byli tamże do Rzeczyce obrocili się tos powiadaią y o P. Pawszą P. Szwarcoffa Rottmistrza zastałem tu w Bobruysku ten chorągwi swoiey [illegible] która z Turowa wyszedszy obrocała się ku Petrikowu y ta z chorągwiami JMP Podstolego Litt tamże ku Rzeczycy poszedł. Za dziś wyprawuię kursory iednego do Rzeczyce drugiego do Homla. Z owymi Universałami od twoiey Jegomości przez tego kozaka przysłanymi z [illegible] y to [illegible] co do Rzeczyce poszedł. [illegible] do [illegible] zaszedł żeby się dowiedział iesli tam załoga iest albo nie posłałem y przeciwko chorągwiom tym które za dniepren stały żeby się iako nayprędzey do Rzeczyce pospieszały. O tych Chorągwiach które WXM ordynowałeś żeby się pod Bobruysk ściągały proszę racz mię WXM informować iesli do Rzeczyce zaszły iesli u Stamtąd tu obrócić, bo bez woli WXM uczynić tego nie zdami się. Posły tu żadney nie zastałem y lubo mi P. Posztarz pisze że na Bobruysk posłał [illegible] iest y dwoch posztarow naznaczono iest żeby przy mnie byli z tych żadnego nie masz ieno ten ieden kozak WXM który mi oddał list od WXM y tego do WXM odsyłam ześli co takiego przypadnie godnego, wiadomości WXM przez swego [illegible] oznaymię. Tu w Bobruysku zastałem te wiadomości że z Cholmecza chłopi zeszli do Rzeczycy y tam się nieboszta tułaią bo wodą a [illegible] podpadszy, po Cholmeczu po [illegible] chłopow osobliwie [illegible]

Nies[illegible]anina

mieszczanina Kisiela o Zaliwie pod Łojowem nie powiadaia. Na to się zgadzaią że w
przeszłym tygodniu wo ludzi do Owrucza wesoło nie przyiacielskich y ża kobyj
do Czarnobyla wodą mieli przybyć a Dzwrażey y to prawią że tu wsi między Bo-
bruyskiem a Horwołem pokazuią że chłopi się rozbyiaią z Buławką, y ziakim się
Murowiczem o ten Waszey Xcey Mci dawszy wiedzieć o to pilnie proszę abym miał
od W. X. M. Informatią doskonałą ieśli te ludzie ruszyć z Rzeczycy ktorych ieś-
tu W. X. M. do Bobruyska ordinowat. Ja chorągwie konne do Bobruyska posyłać,
dla W. X. M. około Bobruyska w tey strony rzeki po wsiach rozłożę bo w mieście
nikogo nie postawię aż sam W. X. M. da Bog tu do nas przyiedziesz, kancelari
sko W. X. M. w zamku barzo wczesne być może bo na prawny zamek y tam Jmć.
woda stał, y na dwor gdzie W. X. M. stał wolny iest bo Pana Podstarościego nie
masz tylko namiestnik racz że W. X. M. Kancelaryi swego zesłać dla rozda-
nia kwatir na te ludzie ktore przychodzić będą, y dla zaięcia stanowiska dla
W. X. M. Ja się zatym z moimi uniżonymi usługami oddawam pilnie łasce
W. X. M. Pana mego Miłościwego. Datt w Bobruysku [illegible]

Tegoż dnia od Pana Pawszy doszedł list taki

Jaśnie Oświecone Xiąże Panie a Panie
y Dobrodzieiu moy mnie miłościwy

Iużem się był wczesny pisania mego, do W. X. M. Pana y Dobrodzieia mego
ku obozowi pod Bobruysk za gwardią Waszey X. Mci Pana mego miłościwego za-
pisał. Alić mię ordynans znalazł od Iaśnie Wielmożnego Pana Strażnika zaszed abym się tu
w Korsuniu zatrzymał y tego pasu pilnował, y co kolwiek wtym mały incraś Maiąc
wiadomości, tak od Czarnobyla iako od Owrucza y Korsunska W. X. M. Panu memu
miłościwemu o tym pilno donoszę. Iż w Czarnobylu załoga się położyła y nie masz
iei więcey Tysiąca człowieka tak konnych iako y pieszych Orłikowszczyk nad ktoremi
wszystko popowicz Komendę ma, Antoni stał w Korsunsku z tym było więcey Tysiąca
człowieka, y w przeszły poniedziałek poszedł podiazd ku Ostrorożanom pod Petri-
kow na Talczyca ze sto koni, ktory się z moim podiazdem poniesał, com ia pod Owrucz
posyłał, a on z Korsunska petrikowskim gościńcem wyprawił był dla zniesienia Sela-
chy, ktura stała na błoniu dla pastwisk, Alić Antoni Uniwersał od Chmielnickiego
zaszed aby z tey załogi ustąpił, a dniem y nocą ku Kijowu, a stamtąd ku Kamien-
cowi szedł przybieraiąc ludzi, y za tym podiazdem wyprawił aby się nazad powro-
cił, ktorego na Talczyca pogoniono we wsi Boynowiczach pod Ostrorożanką po-
wracaiąc się ku Korsunskowi pięt wsi spalił, y skoro zeno do niego przyiedzał
się ruszył na Narodiczę ku Bazarowi marsztowu Chodakowem gościńcem
ku Kijowu

ku Kijowu, do Kunerowa wrędzie iesli Mię mogę, iezeli ku Iwankowu pujdzie czyli tesz
ku Radomyslowi się obroci, a stamtąd wpola bobym iusz rozumiał że Ominęły, lubo
Iutro da Pan Bog wyprawię dobry podiazd choć de sti koni ku samemu Czarnobylo-
wi, cokolwiek mi dobrego przyniesie, tey że godziny będę dawał wiadomość W. X. Mći
Panu Moiemu Miłościwemu, tu zas około Mozyra na wielu Meysceach a daley ku
Siwikowu Na wsi Napadaią, w przeszły piątek wpadli do Miasteczka Choynik
Nocą, woyta złapawszy zwięzali y sto talerow na nim wymęczyli, drugiego zwięzaw-
szy u tego nic nie wzięli, Cerkiew złupiwszy, wołota ciesli z cerkwi bydla y konie
były zabrali, ale się chłopi postrzegszy y niektórych służbie Antonowskiey postrasz-
szy, na gwałt uderzyli to wszytko y woyta od nich odgromili, dnia wczorayszego na Mi-
chałki Maiętność Pana Pisarza Ziemskiego Mozyrskiego także nocą, na urząd-
nika napadli, za ledwie się in bedwone [?] z chłopami obronił, w Maiętności zas
Pana Sędziego Grodzkiego Mozyrskiego za Iwodowiczami tam tę wiedo [?] szkodę pobra-
wali, Cerkiew złupili, y tam około Czeskowa y Tulkewic wyższych Lubach y lasach
prze mieszkiwaią, iak da Pan Bog skoro mi się podiazd powroci Piszę do J. W. Mći P.
Strażnika aby mi też wpola ku Iwodowiczom karat [?] pomknąć, albo żeby mi ieszcze
meysce ukazać raczył, żebym nie tu w tych parowach dostawał, iakosbym się y sam
pokusił ku Czarnobylowi na podiazd tylko s nami słuzba, u nas dwu Panem Pogon-
skim zupełna Compania, a pod Chorągwią Pana Ułanową tylko do koni a dra-
gony bodaie było spieszeniest, to o tym wszey [?] X. Mci Panu Moiemu Miłościwemu
fideliter donoszę, z Ukrainy zas żadney wiesci W. X. Mći donieść y się wiesc nikogo
nie masz wszyscy wpola poszli podobna to niedawnemi czasy wybrany był, a dalsza
tu w czernichowie nie wielka to o tym W. X. Mci Panu memu Miłościwemu donu-
szę siebie samego y powolność moią pod nogi W. X. M. Pana Moiego Miłościwego
pilno zalecam w Mozyru 12 Julij

Dzien 19 Julij

Na list J. W. Mci Pana Strażnikow X. Gothie w ten sposob odpisałł

Mościwy Panie Strażniku W. X. Litt.

Stanowszy tu dnia onegdayszego w słuchu na zamku zaraz chciałem pisać się do
tym a że mię zatrzymało pisane tom tu oddane, w ktorym oznaymiesz iesz za-
dney tam nie zastałeś chorągwie, zaczym y mnie nie masz wiadzę po cosz kwapić,
albo ciałach nie mieszkaiąc przybędę dla tego przynamniey żebym ied znowu wręgu dobry
wprawił y Uniwersałow a Ordynansow myiąc lepiey pilnować y słuchać Nawet Pułk Te-
rowski aby się ku Rzeczycy obrocił rezoluie [?] tom nadal pod dobrych z chorągwiami
ktore pilno posłodonemi [?] były a także ordynowane sperszymi Uniwersałami my mi są, wszy-

y Regiment

y Regiment moy pieszy z ludzmi JW Pana Stolnika W. X. Litewskiego ktorych iako przedtym pisałem wniesie dalej że ukazawszy gospod potrzeby żeby się na obyt nie szukali insze chorągwie mojej stom w okolicy tameczney po blisku siebie choć w tych wsiach ktore im pokazane będą dla tym większey ochrony obywatelia rozłożę. Pułk z Harodem bowiem niech do przyiazdu mego tam w Rzeczycy zostawa poczta dotąd na Mozyr chodziła ale z staraniem w mieście Bobruysku ztamtąd iuż wyexpedowana y rozłożona będzie. Dla złożenia kwartirow y na kuchnią moią przystawstwa posyłam Stanowniczego mego Orlika ktory według danej we wszystkim sobie postąpi informacyi. Zatym się łasce WMD oddaię

Cutt.

Dzien 21 Julij

Od JWMSci Pana Strażnika Litt. List ten

Jaśnie Oswiecone Xiąże
Panie moy Miłościwy

Dziś tu wiersz się kuiy posłaniec oddał mi list WXMści tak dawno cały y do 8 Pawszy- ten zaraz przez pocztę do Mozyra odsyłam, A chociaż miałem wiadomość tylko stanąwszy w Bobruysku zaraz tak przez kozaka WXM na raiurs poprzedzie moim cały y przez pocztę nie damie chciałem WXMści dawać znać, Jakoż tuszę że iuż doszły te listy moie ręku WXM. Dałem y o tym znać WXM. że Regiment WXM y Szwadron JW Pana Stolnika W.X.L. zabrnęli aż do Rzeczyce y tam teraz dostaią. Tych bez osobliwego WXM informowania ruszyć ztamtąd nie mogę. Obawiaiąc się żebym tamtego mieysca nie ogołocił. A też ieszcze te chorągwie co za Dnieprem stały od WXMści ordynowane do Rzeczyce ieszcze nie przyszły nam wiadomości o nich że iuż około Żłobina są y tu się że z Medueli będą przechodzić Berezynę JMP Podstolego W.X.L. Chorągiew kozacka pod Rzeczycą stanęła y Kompania Dragonska y tem skoro mi WXMść dasz znać karzę wszystkim przychodzić chorągwi żadney tu ieszcze niemasz ale mam iuż o nich wiadomość że idą osobliwie Pana Szwarcowa rutro będzie Tey pisać sam nie mogę. Ale kogo z towarzystwa przeciwko niey wyprawię żey popisszę. Bo mi Pan Bóg tak wrzodami złożył że Jutro trzy dni cało z izby nie wychodzę takze y insze chorągwie ktore będą przychodzić zaraz im pisać karzę y notować czas kiedy przyszły. Chorągwiom konnym oznaczyłem wsi koło Bobruyska z tey strony rzeki w mieście żaden nie stanie. Zostawiłem to według woli WXM. na pieszych A z Rzeczycy nikomu przystawstwa nie kazałem y nie ukaźę aż do przyiazdu WXM sam to WXMść rozdać rozkażesz. Pana Podkomorzego Słonimskiego Kompania y Pana Sosnowskiego a wczora deputaci swoiego przysłali dla stanowiska y iuż ukazanie im dał. Do Pana Chalęckiego dziś ze rznę aby nie chcąc a woli WXMści Commendę nad temtymi wziowszy iako na spieszniey onych do Rzeczyce prowadził y żeby iako nalepszym porządku tam stawał Wyprawiłem dwoch kozakow na zasiłki po przyiezdzie moim w ciecze w pomiedziałek

Jednego

Jednego ku Lwowu Drugiego do Homla a mi się ieszcze nie wrócili. Ani skąd teraz nie mam żadney ponowy. A za tem moią Uniżoną powolnością łasce WXM. Pana mego miłościwego iako nayspilniey oddaię. Datt w Bobruysku d 19 July 1762.

Dzień 22 July

Od tegoż Im Pana Strażnika Litew. drugi list taki

Jaśnie Oświecone Xiąże

Panie móy miłościwy

Jako mi przedtym Xdz Pleban ukazał dziś list pomieszczony od Pana Zielskiego Chorążego Regimentu WXM. de data 18 July w którym oznaymuie niebespieczeństwie od tych Zdraycow daie znać tak zarazem nocą posłańca tey prawie przeciwko WXM. daiąc znać o pewnym na te kraie niebespieczeństwie. Kopią listu tego wyprawiwszy WXM. posyłam. Krawie oraz y wrócił mi się posłaniec ten którego z listem WXMi wczora wyprawiłł do Pana Pawsziy ten zastał posłańca z Ozarowicz który przed trwogami stamtąd y z Urzędnikiem Ozarowickim do Słobody zbiegł powiadaiąc to że się chłopstwo wszystko do buntu podniosło. A to iednak resolwował się ten posłaniec a leży w Słobodzie ten list przeniesie do Mozyra. Krawie oraz przybiegł do mnie P. Kotłowski obywatel Mozyrski y Towarzysz Chorągwie P. Pogirskiego z listem od całego tego powiatu rzekomo zgromadzonego na Pospolite Ruszenie prosząc mię o radę iako maią sobie postąpić in hoc passu. Ten list a sam autentyk WXM. odsyłam od Pana Zawsze żadnego pisania nie miałem. Odprawiwszy P. Kotłowskiego iutro rano nazad do Mozyra przez swey perswadując Jchmm aby się ieszcze do dalszey wiadomości WXM. trzymali ale to pewna że ustawnie na ten Mozyr znaczne następuie niebespieczeństwo. To co mi przyniosł P. Kotłowski o podeszłe Pani przedzimirskiego pod Mozyr wodą y z Buławką na osobliwey karcie WXM posyłam. Zaczym uż to nie żart ale się trzeba addesia wruczić iakoby y Mozyr posiłkowie. Bo stąd trzeba tyle upuścić się tego pasu zaprzyięcia iużby nam trudno y przyrzec zaprzyięci. Ja tu zostawam bez żadney chorągwie w mieście iedna dziś przyszła P. Swarcofta stanęła w mili od miasta w Kisielewiczach żadney inszey nie masz bo choć przyszli deputaci dla stanowiska a to iednak w końcu wiedząc y zostaiąc tu w tym niebespieczeństwie ponieważ się chłopstwo zburzyło przydzie mi tych co przychodzić będą na miejscu po sobnym blisko Bobruyska do dalszey wiadomości WXM. obozem postawić choć to pewnie szkoda tych biednych poddanych będzie. Tych zaś co za Rzeczycą stoią iako Regiment WXM. y Szkwadron Im Pstolnika Litt. między którymi iako ten że P. Zielski pisze wielkie bunty y swawola nayduie się ponieważ te Chorągwie od

WXMci omawiał